

redio. Ali se krug njegove delatnosti sve više širi. Potreba od više sredstava sve se većma osećala. S toga je kongres povećao članski ulog još sa 20 leva (oko 8 dinara) godišnje. Tako sad svaki član B. U. S. plaća mesečno 20 leva, a u zamenu dobija »Soznanje«, uvek vrlo sadržajni stručni časopis »Učiteljska Misesel«, posmrtno osiguranje i dr.

»Soznanje« (Br. 1 od 15. sept. 1926) donosi anel Bugarskog Učiteljskog Saveza na učitelice i učitelje u Bugarskoj. U anelu se ističe, da su otpuštanja učitelja nov. čl. 70. (o kome je bila reč u »Uč. Tov.«) prestala, da je pritisk lokalnih partizana i raznih faktora van narodne prosvete dopustio zahvaljujući otporu B. U. S.

Podvlači se činjenica, da B. U. S. predstavlja dvanaestohiljadnu armiju, koja je centar saveza 19 profesionalnih organizacija (srednjoškolskih, univerzitetskih nastavnika, lekara, činovnika raznih i t. d.) u zemlji.

Kaže se, da je ideja slobodnog sindikalizma, na kome baziraju sve profesionalne organizacije u Savezu, plod kolektivne misli i prakse Bug. Uč. Saveza. Doda se, da to čini sposobnim B. U. S. da ujedini sve učitelje sa najrazličitijim društvenim i političkim po-

gledima, najrazličitijih etičko-religijskih pravaca. Dalje se naglašuje, da je B. U. S. partijski strogo neutralan, da je borbeno organizacija itd.

»Počevši fondom »Borda« koji je osnovan, da bi se pomoglo drugovima nastradalim u borbi za pravu udruživanja i za građansku emancipaciju učitelja, danas naš savez osim njez razpolaze i sa fondom za samopomoć u slučaju smrti, za pomoć i lečenje »rudobolestnika«, za pomaganje drugova, koji pate od drugih bolesti, fondom za učiteljsku siročad, fondom za internat, za razne kolonije u svrhu odmora i lečenja, čistim i jeftinim krevetima za učitelje u Sofiji.

Pozivajući svoje članove da budu aktivniji a učitelje, koji su van B. U. S. (oko 8000 u celoj Bugarskoj) da stupe u članstvo, Bugarski Učiteljski Savez izlazi sa ovim programom: Borba protiv čl. 70. a za potpuni stabilitet (stalnost) učiteljske službe; za realnu platu; protiv skraćivanja učiteljskog personala; za potpunu primenu principa obavezne osnovne nastave (7 godina; 4 razreda osn. škole i 3 razreda »proгимназіе«); za punu građansko i političku emancipaciju učitelja; aktivna kulturno-prosvetna i kooperativna delatnost uz državnu pomoć; za povratak dece u školu i da ova ne mogu ulaziti u udruženja koja su van školske kontrole; za proširenje autonomije srednjih škola i t. d. S.

Vesti o poslabšanju uradniškog položaja potom finansijskog zakona — preuranjene.

Novi finansijski zakon dosad ne predviđa zvižanja službene dobe glede penzije. — Tudi o odpustitvi uradnikov pod 10 službenih let ni govora. — Vesti o znižanju draginskih doklad so preuranjene.

V zadnji številki smo prinesli vesti o nameravanju poslabšanja uradniškog položaja potom finansijskog zakona, ki smo jih posneli po raznih listih.

V zadevi smo napravili potrebne korake, da dobimo avtentične podatke in napravimo nadaljnje korake v obrambo pravic.

Že v članku smo povdariali, da bo treba misliti na resen odbor državnega uradništva, ki bi moral biti skupen za vse stroke in za vse organizacije državnega uradništva.

Brez strunne enotne organizacije vsega državnega uradništva ni misliti na uspeh in odločno borbo zoper hodoče navale in naskoke proti državnemu uradništvu.

Predvsem pa bo treba povzročiti, da se za uradniško pravo ne bodo borili le zadevni odbori skupnih uradniških organizacij, temveč da bodo stonile v akcijo vse strokovne organizacije in se

bodo osnovala tudi skupne manjše okrožne organizacije vsega državnega uradništva, ki bodo vodile borbo in zavest do zadnjega uradnika v okrožju. Naloga teh okrožnih organizacij bi bila, da nastopijo skupno uradniki vseh strok v okrožju in vodijo propagando za enotno uradniško borbo in enoten naston vsega državnega uradništva.

V zadevi novega finansijskega zakona smo preiel informacije, da vsebuje in ponavlja le dosedanje odločbe glede uradništva.

Nova določba je le ona, ki zahteva za vsako upokoilev v glavnih skupah pristanek finansijskega ministra. S tem se upokoilevanje omejuje in se bo tudi sigurno zavlačevalo.

Druge važnejše določbe tanjra izmitne takse, kdor polaga državne izdite, da ne bo država plačevala izpraševance, temveč se bodo morali honorarii vzdrževati iz taks — kar na za Slove-nijo ni nič novega.

Tudi v Dalmaciji se dviga državno uradništvo.

Gibanje državnega uradništva se širi po vsej državi. — Vse organizacije državnega uradništva se morajo reorganizirati. — Dalmatinsko uradništvo se izreka za sindikalno osnovo bodočih organizacij. — Vse je za depolitizacijo uradniških organizacij. — Učiteljstvo zopet prednjači.

Za uradništvom v Zagrebu se je dvignilo uradništvo v Dalmaciji, ki je povzdignilo svoj glas in je obrnilo svojo smer v strogo stanovsko in strokovno smer organizovanja.

Zadnji dogodki silno razburjajo uradniške vrste in uradniške družine. Med uradništvom vre!

V uradništvu se vedno boli in boli probuja razredna zavest in zavest po nujni potrebi razrednega organizovanja in razrednega boja.

Ideja enotne stanovske organizacije in enotnega stanovskega organizovanja vedno boli zmagače. Centrale uradniških organizacij ki so več ali manj navdahnjene buržoaznega duha, ne bodo mogle dolgo več kljubovati novemu valu in novi smeri mase državnega uradništva.

Za Zagrebom je zborovalo uradništvo v Splitu.

Na kongres v Zagreb odpotne 23-članska delegacija, ki bo zahtevala od kongresa, da odobri:

Višji tečaj višje pedagoške šole.

V ministrstvu prosvete je izdelan učni načrt za višji tečaj v pedagoških šolah v Beogradu in Zagrebu. Višji tečaj višjih pedagoških šol kitraja tudi dve leti kakor nižji tečaj, ima tri odseke: pedagoški, filološko-zgodovinski in pri-

rodno-matematični.

V pedagoškem odseku se predava: pedagogika z vsemi pomožnimi vedami, ki so z njo v najtesnejši zvezi; razen tega na še po eden predmet, katerega so slušali kandidati v nižjem te-

čaju: srbohrvaščina, narodna književnost, narodna zgodovina, občna zgodovina, zemljepis, tui jezik s književnostjo, zoologija, botanika, mineralogija, geologija, kemija, matematika, fizika ali risanje z modeliranjem.

V filološko-zgodovinskem odseku so tri skupine: a) srbohrvaščina, narodna književnost in narodna zgodovina; b) tui jezik s književnostjo srbohrvaščina in narodna književnost; c) občna zgodovina z arheologijo, narodna književnost in zemljepis.

V prirodoslovnem-matematičnem odseku so tudi tri skupine: a) matematika in fizika z astronomijo in meteorologijo; b) biologija (zoologija in botanika) in kemija; c) zem-

ljepisje z etnografijo in biologijo. V vsaki skupini zadnjih dveh odsekov se uči tudi posebna didaktika dotične stroke s praktičnimi nastopi.

V višji tečaj se spreimejo samo kandidati, ki so položili diplomski izpit nižjega tečaja. Izbor vrši šolski svet, ki izbere kandidate z najboljšimi kvalifikacijami iz predmetov, ki so si jih izbrali v višjem tečaju, a s srednjo oceno najmanj osem (najboljši red na višji pedagoški šoli je deset). Koncem četrtega letnika višje pedagoške šole se polaga diplomski izpit višjega tečaja. Da se začne predavanja v višjem tečaju, se čaka na odprtje kredita v budžetu ministristva prosvete.

Za enotno fronto vsega drž. uradništva v državi.

Tudi na Hrvatskem se državno uradništvo probuja. — Uradniški pokret se širi. — Težki časi narekujejo strjenost vseh strok državnega uradništva. — Skrajni čas je, da se prične z delom na enotni podrobni organizaciji vsega državnega uradništva.

V Zagrebu se je vršila v četrtek zvečer konferenca državnih činovnikov in nameščencev, ki in je sklical radi zadnjih dogodkov, Savez javnih nameščencev.

Konferenci je prisostvovalo nad 100 delegatov 28 organizacij vodil pa jo je dr. Benković, ki je pojasnil obupni položaj državnih nameščencev katerim vlada in Narodna skupščina pripravlja vedno nova presenečenja.

Pripravila se zopet redukcija osobna in dohodkov.

Govornik je pozival radi tega državnih nameščencev na enoten naston, kakor leta 1919, in je predlagal, da se izbere akcijski odbor, ki bo vodil boj za zaščito pridoblenih pravic državnih nameščencev, kakor tudi za izboljšanje njihovega položaja.

V akcijskem odboru bodo zastopane vse grupe in kategorije.

G. Bratanić je naglašal, da je glavni Savez v Beogradu popolnoma odpovedal in je vlada zato mirno lahko izvršila

nov atentat na državne nameščence. Ostro je živosal partizanstvo, ki se je razpaslo med uradništvom ter nazlasil potrebo osamosvojitve uradništva.

Inž. Ribić je opozarjal, da se vlada zanima samo za krovljice in je zato potrebno, da s temi operirajo tudi državni nameščenci.

G. Pongračić je vehementno napadal Stjepana Radića, ki je nedavno izjavil, da bo prerešetal državne nameščence. S tem skuša Radić samo vzbujati najnižje instinkte nezavednih seliakov in zvrčati na demagoški način vso krivdo za visoke davke na javne in občinske nameščence. Zato je govornik zagovarjal popolno depolitizacijo uradništva in uradniških organizacij.

Dne 30. t. m. se bo vršila v Zagrebu ponovno konferenca državnih nameščencev, na kateri se bo sklepalo o konkretnih predložit za skupno akcijo državnih nameščencev v vsej državi.

Zbor je sklenil, da sestavi potrebne predloge in jih razpošlje vsem organizacijam.

Splošne vesti.

G. ČAIKOVAC O NOvem PROJEKTU ŠOLSKEGA ZAKONA.

Zopet nov projekt šolskega zakona. — Utemeljitev projekta po njezi avtoriu dr. Čajkovcu na seji UJU. — UJU bo stavilo k projektu svoje zahteve.

Na seji Izvršnega odbora UJU dne 13. t. m. je g. dr. Sigismund Čajkovac, prof. višje pedagoške šole v Zagrebu in bivši načelnik ministristva prosvete govoril o novem osnutku zakona o narodnih šolah, ki ga je on izdelal za podlago novega zakona in ki je natisnjen tudi v »Narodni Prosveti«.

Pojasnio g. Čajkovca je bilo zelo izčrpano za cel osnutek, ki je po njegovi izjavi sinteza: Davidovičevega zakona, projekta učiteljskega Udruženja, prosvetnega saveta, Trifunovičevega iz l. 1924, Pribeževićevega iz l. 1925, in njegovih osebnih teoretičnih in praktičnih izkušenj in proučevanja zakonov te vrste na Češkem, v Nemčiji, Švici itd.

On se je posebno dolgo zadržal pri načelnih odredbah o nalogah šole, o 8-letnem šolanju, o zidani in vzdrževanju šol, o šolskem budžetu, o pravicah in dolžnostih učitelja, o prosvetnih oblastih, ocenah in o disciplinarnem postopanju.

Vse te odredbe so jasno razvijane iz tiskanega »Osnutka«, a o projektu je dal g. Čajkovac intervju »Vremenu«, ki je natisnjen v istem listu 14. t. m.

Posebno se je debatiralo o disciplinarnem postopku, ki obsega v nasprotju z dosedanjimi zakoni le kračka načelno odredbo, zato ker se bo izdelal o tem poseben specialni zakon.

Sprejeto je stališče, naj se ustanove nižja prosvetna sodišča v oblastih, kjer bo sodelovala večina učiteljstva in višja centralna sodišča, kot kasacija pri ministristvu, v katerem bo ravno tako sodelovalo učiteljstvo. Izvršni odbor je rade volje dopustil dr. Čajkovcu, da izkoristi ves čas za razraščanje zakona in se je vzdržal od večjega sodelovanja, pridržavajoč si pravico, da v svoji organizaciji prouči ta osnutek in po njem izdela svoje pripombe v smislu zahtev in sklepov našega Udruženja in njegovih skupščin.

— Osnutek zakona o narodnih šolah, ki je izhajal v »Narodni Prosveti«, je v

88. številki zaključen in tudi posebej natisnjen.

— Listi poročajo o izjavi ministra prosvete, da predloži projekt šolskega zakona tekem desetih dni Narodni skupščini.

— Izprememba pravil Osrednjega zveza državnih nameščencev v Ljubliani. Pretekli dni je pretresal ožji odbor osnutek pravil za zvezo državnih nameščencev v Ljubliani. Zveza obsega teritorij ljubljanske in mariborske oblasti. Osnutek je izdelan na podlavi pravil vseh uradniških organizacij v naši državi ter na podlavi določb, ki jih imajo tudi organizacije uradništva v drugih državah, predvsem v Češkoslovaški in Avstriji. Temelj skupni organizaciji so strokovne organizacije državnega uradništva fakultativno na upoštevanje osnutek tudi okrožne organizacije vseh strok državnega uradništva. Članarino določa občni zbor. Zvezo vodi 20 članski odbor, izvoljen po proporciji 16:4. Edina pomankljivost je ta, da v odboru niso zastopane vse stroke državnega uradništva in bi bila potrebna v tem oziru še neka vsesna posvetovalna korporacija, kjer bi prišle vse stroke do veljave.

— »Mladina«, mesečna revija, ki jo izdaja akademska omladina, izhaja v Ljubliani že tretje leto. — Naroča se v Ljubliani Kolodvorska ulica št. 7 in stane celoletno le 40 Din. za dilake pa 30 Din.

Pred kratkim je izšla prva številka tretjega letnika, ki nam živo priča kako krenko, ne oziraje se na levo in desno, stopa mlajša generacija literatov na jasno začrtani poti. Obetajo se nam iz tega podmladka vredni nasledniki Cankarja, Ketteja, Murna in Župančiča. Tretji letnik stona med narod z uvodnimi besedami urednika Bratka Krefta in naj navedemo le stavek: Z močno nogu stonamo in z mladostjo svežih mišic rušimo, kar je gnilega in peščeneva na tej cesti zakaj naša dela mora biti granit v granitu, ki ga vezemo samo z zdravim, trdim, vseuobnim. Iz tega je razvidno, da vodi zdrava ideja to delo in takemu delu je uspeh osiguran. Omeniti bi bilo, in z našega stališča še posebej novdariat delstvo, da se tudi med visokošolci izkaže vedno boli potreba na stanovskem